

اقتصاد ترکیه بی توجه به دستور خلیفه

لیر در سراسیمی سقوط

محمد زیا پیشه‌کار، روزنامه‌نگار

این اولین باری است که ارزش دلار آمریکا بیش از ۶ لیر شده است. واحد پولی ترکیه این ماه بیش از ۳۰ درصد سقوط کرد و نیمی از این مقدار متعلق به بازه زمانی یک هفته اخیر است.

ترامپ که این آسیب‌پذیری اقتصادی را احس کرده بود با افزایش فشار بر ترکیه تعرفه واردات فلزات تولیدی ترکیه به آمریکا را افزایش داد. وی تعرفه فولاد ترکیه را ۵۰ درصد و تعرفه آلومینیوم را ۲۰ درصد اعلام کرد. این در حالی است که هفته پیش دو تن از وزرای کابینه اردوغان مورد تحریم وزارت خزانه‌داری آمریکا قرار گرفتند.

این تعرفه‌ها قیمت فولاد ترکیه را در بازار آمریکا به شدت افزایش داد و در عمل این کالای ترک در بازار آمریکا خریداری نخواهد داشت.

پیش از این ۱۳ درصد از صادرات فولاد ترکیه به آمریکا می‌رفت.

ترامپ روز جمعه در توئیتر خود نوشت: «من امروز دستور دادم که تعرفه فولاد و آلومینیوم وارداتی از ترکیه دو برابر شود. این در حالی است که واحد پولی ترکیه، لیر به شدت ارزش خود را در برابر دلار قدرتمند ماز دست داده است؛ امروز تعرفه آلومینیوم ۲۰ درصد و تعرفه فولاد ترکیه ۵۰ درصد خواهد بود. روابط ما با ترکیه در حال حاضر خوب نیست»

این بن‌بست عمیق دیپلماتیک سوال مهمی را مطرح کرده است. آیا این دو رئیس‌جمهور خود را قصد دارند با تکیه بر خصوصیات شخصی خود ابعاد این بحران دیپلماتیک را گسترش داده و روابط طولانی مدت این دو کشور متحد را به خطر بیندازند؟ برنسون، کشیش پروتستانی که بیش از ۲۳ سال در ترکیه زندگی کرده است تنها یکی از ۲۰ آمریکایی است که به جریم مشارکت در کودتای نافرجام ترکیه علیه اردوغان، در بازداشت به سر می‌برند. در این بین یک دانشمند ناسا و یک استاد شیمی از پنسیلوانیا نیز حضور دارند.

اردوغان مدعی است که کودتای مذکور توسط آمریکا طراحی شده است و آنها با حمایت از فتح‌الله گولن رهبر مذهبی ترک که در تبعید خود خواسته در آمریکا به سر می‌برد، قصد سرنگونی رئیس‌جمهور ترکیه را داشتند. مقامات ترکیه بارها

خواهان استرداد گولن به ترکیه شده‌اند، این درخواست از سوی آمریکا رد شده است و به نظر می‌رسد که بازداشت‌شدگان آمریکایی مهره‌های ارزشمند ترکیه برای چانه‌زنی در این خصوص هستند.

اردوغان به هیچ وجه عقب‌نشینی نکرده است. وی در سخنرانی اخیر خود در روز جمعه بالحنی محکم و قاطع قدرت‌های خارجی را به طراخی بحران اقتصادی علیه این کشور متهم کرد و در جمع طرفداران خود متعهد شد که به هیچ وجه در برابر آنها سر خم نخواهد کرد.

وی در سخنرانی خود در شهر گوموشانه، در سواحل دریایی سیاه گفت: «آنهايي که فکر می‌کنند با خرابکاری اقتصادی می‌توانند ما را به زانو در آورند، هیچگاه ملت بزرگ ترکیه را در رک نکرده‌اند؛ آنها نمی‌توانند از زبان تهدید و باج‌گیری در برابر ملت ترکیه استفاده کنند. قدری در برابر ملت ما به هیچ وجه پاسخگو نیست»

عضو ارشد کمیسیون روابط خارجی اتحادیه اروپا، اسلی آیدینتایپاس، پس از سخنرانی اردوغان گفت: «آنها به هیچ توافقی نرسیده‌اند و موقعیت هر دو طرف سخت‌تر از پیش است»

وی از شکست مذاکرات دو طرف متعجب است زیرا پیشتر اعلام شده بود که گفتگوهای یک ماه پیش دو رئیس‌جمهور در حاشیه اجلاس ناتو در مورد آزادسازی کشیش آمریکایی به نتیجه رسیده است و رئیس‌کلی موافقت‌نامه مربوط به دست آمده است. آمریکا در مقابل قول داده بود که بانکدار معروف ترک، محمت‌هاکان آتیلارابه ترکیه خواهد فرستاد تا ادامه دوره زندان ۳۲ ماهه خود را در آنجا سپری کند.

پس از دیدار دو طرف ترامپ به درخواست دیگر ترکیه مبنی بر آزادسازی ابرو اوزکان را اجابت کرد و از اسرائیل خواست او را آزاد کند. وی همان یک ماه پیش به سرعت آزاد شد.

واشنگتن خواستار آزادسازی فوری برنسون بود اما مسائل اداری مربوط به انتقال بانکدار ترک دو سه هفته طول خواهد کشید و این مسئله تبادل زندانیان را به تعویق

است. «آیدین تاسیاس معتقد است اردوغان تصمیم خود را گرفته است و سخنرانی او مبارزه طلبانه بوده است. این وجود به نظر می‌رسد که اقتصاد ترکیه در موقعیت شکننده‌ای قرار دارد.»

سقوط ارزش لیر بازارهای جهانی را به لرزه در آورده است زیرا بسیاری از سرمایه‌گذاران خارجی به حفظ یا افزایش سرمایه خود در ترکیه شک دارند. سود اوراق قرضه ۱۰ ساله ترکیه به شدت افزایش یافته و به ۲۰ درصد رسیده است، بنابراین سرمایه‌گذاران انتظار دارند که در صورت تزیق سرمایه به بازار ترکیه سودهای بالاتری را بدست آورند زیرا ریسک سرمایه‌گذاری در این کشور افزایش یافته است.

این شرایط باعث اضطراب بانک‌های آسیایی و اروپایی شده است که سرمایه‌گذاری‌های سنگینی در ترکیه کرده‌اند و در نتیجه بازار سهام در اقصی نقاط جهان دچار افت شده است. پس از بحران مالی یونان در سال ۲۰۱۰، این دومین باری است که بحران اقتصادی در کشوری با اقتصاد جهانی متوسط ثبات بازارهای مالی جهان را به خطر انداخته است.

بازار هوردریک، تحلیل‌گر بازار در شرکت Monex Europe در آمستردام گفت: «در بازارهای مالی همه چیز به هم وابسته است، برای مثال مشخص نیست که یک بانک خارجی چه میزان نسبت به واحد پولی ترکیه، لیر حساس باشد.»

هوردیک معتقد است که در این شرایط مردم به سمت دارایی‌های امن تر خواهند رفت. اردوغان پانزدهمین سال حکومت خود در ترکیه را پشت سر می‌گذارد؛ محبوبیت و مشروعیت وی در بین مردم ترکیه وابستگی شدیدی به توانایی وی در حفظ رشد اقتصادی این کشور دارد. او در طی این سال‌ها طبقه متوسطی را به وجود آورده است که نسبت به وی وفادار هستند، در عین حال اردوغان با به بند کشیدن آزادی‌های مدنی، زندانی کردن مخالفان و ایجاد محدودیت در رسانه‌های اجتماعی و روزنامه‌های ترکیه روی استبدادگرانه خود را نیز به جهانیان نشان داده است.

علائم هشدار دهنده در اقتصاد ترکیه اردوغان را وادار کرد تا یک سال نیم پیش از موعد، درخواست انتخابات زود هنگام دهد، اما حتی در دوره تبلیغات ریاست‌جمهوری هم ارزش لیر افت کرد. پس از انتخاب مجدد اردوغان و تفویض اختیارات بیشتر به وی، وضعیت اقتصاد ترکیه در هفته‌های اخیر وخیم‌تر شده است.

کاهش ارزش لیر باعث شده تا تحلیل‌گران نسبت به بنیان‌های مدل اقتصادی شک کنند. در حال حاضر اقتصاد ترکیه وابستگی شدیدی به صنعت ساختمان‌سازی حریص این کشور دارد، صنعتی که به گفته ناظران در اختیار حلقه داخلی قدرت وابسته به اردوغان است و با استفاده از وام‌های جهانی مردم این کشور را به‌کار خواهد کرد. البته این تمام ماجرا نیست، با تفویض اختیارات فوق‌العاده به اردوغان، نگرانی‌ها نسبت به خودرایی وی افزایش یافته است و ناظران معتقدند که اردوغان منزوی‌تر شده و به پند و توصیه اقتصاددانان کشورش توجهی ندارد.

برای مثال وی با استفاده از قدرت فوق‌العاده اجرایی که در این دوره به دست آورده است شخصاً از افزایش نرخ بهره بانکی در ترکیه جلوگیری کرده تا متعاقباً تورم ترکیه افزایش نیابد. اما همه اقتصاددانان می‌دانند که این راه‌حل اساسی مشکل ترکیه نیست

نرخ بهره بانکی در ترکیه جلوگیری کرده تا متعاقباً تورم ترکیه افزایش نیابد. اما همه اقتصاددانان می‌دانند که این راه‌حل اساسی مشکل ترکیه نیست. برات‌آلبیراک، داماد اردوغان نیست. به صورت هم‌زمان وزیر دارایی و سرمایه‌گذاری ترکیه است سعی کرد تا با برگزاری یک کنفرانس خبری اوضاع ملتهب بازار را آرام کند.

با تفویض اختیارات فوق‌العاده به اردوغان، نگرانی‌ها نسبت به خودرایی وی افزایش یافته است و ناظران معتقدند که اردوغان منزوی‌تر شده و به پند و توصیه اقتصاددانان کشورش توجهی ندارد. قدرت فوق‌العاده اجرایی که در این دوره به دست آورده است شخصاً از افزایش نرخ بهره بانکی در ترکیه جلوگیری کرده تا متعاقباً تورم ترکیه افزایش نیابد. اما همه اقتصاددانان می‌دانند که این راه‌حل اساسی مشکل ترکیه نیست

نرخ بهره بانکی در ترکیه جلوگیری کرده تا متعاقباً تورم ترکیه افزایش نیابد. اما همه اقتصاددانان می‌دانند که این راه‌حل اساسی مشکل ترکیه نیست. برات‌آلبیراک، داماد اردوغان نیست. به صورت هم‌زمان وزیر دارایی و سرمایه‌گذاری ترکیه است سعی کرد تا با برگزاری یک کنفرانس خبری اوضاع ملتهب بازار را آرام کند.

اواعلام کرد که دولت ترکیه سعی خواهد کرد تا استقلال بانک مرکزی این کشور حفظ شود، این در حالی است که اقدامات یکجانبه اردوغان در یک سال اخیر باعث افت ارزش لیر شده است، آلبیراک با اذعان بر واقعیت به مردم ترکیه نوید داد امسال شاهد رشد اقتصادی خواهند بود: «ترکیه با کمک دوستان خود پیشرفت خواهند کرد، با کمک کسانی که به موفقیت ترکیه اعتماد دارند و برای آن تلاش می‌کنند.» وی در ادامه گفت: «ترکیه نظام بانکی قدرتمندی دارد و ساختار سرمایه در آن برای چنین سناریوهایی آمادگی لازم را دارد»

در همین اثنا دولت ترکیه اعلام کرد که اردوغان با هم‌تای روس خود، ولادیمیر پوتین تماسی تلفنی داشته است و در مورد روابط اقتصادی دو طرف و آشننگی بازارها بحث و گفتگو شده است. اردوغان همواره از دوستی خود با روسیه به عنوان اهرم فشار در برابر غرب استفاده کرده است و آن را به عنوان جایگزینی برای روابط غربی خود مطرح کرده است. وی در این گفتگوی تلفنی در مورد افزایش سفر توریست‌های روس به ترکیه ایزینی کرده است.

در مقابل وزیر تجارت ترکیه، روحسار پیکان، با ابراز نگرانی در مورد تحریم‌های صادراتی آمریکا خواستار از سرگیری مذاکرات شد: «ترکیه به شدت از تصمیم کاخ سفید مبنی بر افزایش تعرفه آلومینیوم و فولاد ناراحت است؛ این تعرفه‌ها در ماه ژوئن که بحث آن مطرح شد هیچ منطق اقتصادی نداشته و امروز هم وضعیت همانگونه است»

وی در ادامه گفت: «این تصمیم اشتباه کاخ سفید تنها ترکیه را تحت تاثیر قرار نخواهد داد و برای شرکت‌های آمریکایی که با همکاری دارند نیز مضر خواهد بود؛ ما از رئیس‌جمهور ترامپ می‌خواهیم که به میز مذاکره بازگردد و این مسئله را از راه گفتگو و همکاری دوجانبه حل کند.»

چریده عالم

نشریه آتلانتیک: انزوای آمریکا پیروزی سیاسی ایران است

نشریه آتلانتیک در گزارشی با اشاره به تهدیدهای اخیر ترامپ علیه مبادلات تجاری دیگر کشورها با ایران نوشت که خروج آمریکا از توافق برجام شاید نخستین پیروزی سیاسی ایران پس از انقلاب ۴۰ سال پیش باشد. کرشنادو کالامور دبیر ارشد نشریه آمریکایی آتلانتیک در گزارشی با اشاره به تویت رئیس‌جمهوری آمریکا که دنیا را از تجارت با ایران بر حذر داشته بود، نوشت: گرچه ممکن است که برجام مزایای اقتصادی محدودی برای ایران داشته باشد، خروج آمریکا از آن مزیت سیاسی برای ایران به ارمغان آورده که خواش را نیز نمی‌دید. شاید برای نخستین بار پس از انقلاب سال ۱۹۷۹ میلادی باشد که قدرت‌های جهان به غیر از آمریکا معتقدند که تهران به تعهدات خود در یک توافق‌نامه بین‌المللی پایبند بوده و آمریکان را نقض کرده است. مقاله‌نویس آتلانتیک در ادامه این مطلب با اشاره به تلاش دیگر امضاکنندگان برجام برای حفظ آن نوشت: چین و روسیه روابط سیاسی و اقتصادی نزدیکی با ایران دارند که این امر تلاش آمریکا برای متعاقب ساختن این دو کشور برای کنار گذاشتن مرادفات خود با ایران را دشوار می‌کند. سازداز سوی دیگر کشورهای دیگری نیز با ایران مرادفات تجاری گسترده دارند که در میان امضاکنندگان برجام نیستند. کالامور با اشاره به این موضوع از هند و ترکیه و ژاپن نام برد و نوشت: بسیاری از این کشورها در پی معافیت های تحریمی آمریکا خواهند بود تا بتوانند به روابط تجاری با ایران ادامه دهند. به گزارش ایرنا، چندی پیش رئیس‌جمهوری آمریکا در تویتی با اشاره به از سرگیری تحریم‌های صادراتی، این کشور از دیگر کشورهای جهان خواست تا از میان تهران و واشنگتن یکی را برای روابط تجاری خود انتخاب نمایند. اتحادیه اروپا نیز که از ابتدا با خروج آمریکا از برجام مخالفت کرده بود، با اجرای قانون مسدودسازی شرکت‌های اروپایی را که از بیم تهدیدهای آمریکا از ایران خارج شوند تهدید به جریمه کرد و از سوی دیگر وعده جبران ضررهای احتمالی ناشی از تحریم‌های آمریکا را به شرکت‌های اروپایی فعال در ایران داد.

انتقاد از سکوت ترامپ در سالروز کشتار شارلوتزویل

شبکه تلویزیونی سی‌ان‌ان با اشاره به سالروز حادثه کشتار نژادپرستانه شارلوتزویل در آمریکا گفت: این روزی هولناک برای کشور بود و از همه ناراحت‌کننده‌تر آنکه رئیس‌جمهوری آمریکا آن را نادیده گرفت. به گزارش روز شنبه ایرنا، این شبکه آمریکایی با پرداختن به حادثه شارلوتزویل که در آن، گروه‌های مسلحانه برتر پنداران سفید پوست در این شهر واقع در ایالت ویرجینیا بر پا شده بود، گزارش داد: در آن روز دیگر شهروندان آمریکایی به اعتراض به این گروه‌ها می‌پرداختند که منجر به یک رودرویی خونبار شد. سی‌ان‌ان با بخش بخش‌هایی از اظهارات دونالد ترامپ در ۱۵ ماه ۲۰۱۷ (۲۴ مردادماه ۱۳۹۶) در برابر خبرنگاران در برج ترامپ افزود: ترامپ با بیان اینکه افراد خوبی در هر دو طرف قرار داشتند، همگان را بهت زده کرد. این شبکه تلویزیونی در ادامه گزارش داد: این روزی هولناک برای کشور آمریکا بود و ناراحت‌کننده‌تر از همه اینکه رئیس‌جمهوری یادآور این روز را نادیده گرفته و در عوض در تویتی که در روز جمعه در حساب خود نوشت به انتقاد از رفتار معترضان رنگین‌پوست در لیگ حرفه‌ای فوتبال (آمریکایی) در برابر پرچم و سرود ملی پرداخت. به گزارش ایرنا، اعتراض به تجمع نژادپرستانه برتر پنداران سفید پوست در شهر شارلوتزویل ایالت ویرجینیا در ۲۰ مردادماه ۱۳۹۶ در حمایت از حفظ نشان‌های برده داری در ایالت‌های جنوبی مورد حمله یک سفید پوست با خودر قرار گرفت که به کشته شدن یک نفر و مجروح شدن ۱۹ تن دیگر انجامید.